

Årsredovisning Tertial 3 2025

Gemensam överförmyndarnämnd

1 INLEDNING

1.1 Nämndens grunduppdrag

Överförmyndaren är en kommunal tillsynsmyndighet vars uppdrag är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare samt kontrollera att de fullgör sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Genom sin tillsyn skall överförmyndaren motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, underåriga (barn under 18 år), samt de som på grund av sjukdom eller annan orsak har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Överförmyndaren ska utöva tillsyn över ställföreträdarens hela uppdrag, och säkerställa att ställföreträdaren får tillgång till den utbildning som fordras för att kunna fullfölja uppdraget. Överförmyndaren har därtill också ansvar för att rekrytera lämpliga ställföreträdare.

1.2 Nämndsordförande har ordet

2 VERKSAMHETENS KVALITET

Verksamhetens kvalitet handlar om att säkerställa att verksamheten uppfyller hög standard och levererar tjänster av god kvalitet till sina användare.

Under detta avsnitt visas de nyckeltal som nämnden i sin verksamhetsplan valt att följa inom tre viktiga kvalitetsområden: Upplevelse av verksamheten, Effektivitet och resultat i verksamheten samt Resurser och kompetensförsörjning.

2.1 Upplevelse av verksamheten

Upplevelsen av Gemensamma överförmyndarnämndens verksamhet under 2025 är god. Verksamhetens största tillsynsinsats under året, granskning av ställföreträdarnas årsredovisning, genomfördes inom uppsatt målsättning med gott resultat. Samtliga årsredovisningar som lämnats in i tid granskades innan midsommar och arvoderade innan sista juni enligt verksamhetens egna målsättning.

Att granskningen och arvoderingen av ställföreträdarnas uppdrag utförs i tid har tidigare resulterat i att ställföreträdarna är tillfreds med hur verksamheten fungerar.

På nationell nivå är behovet av att rekrytera nya ställföreträdare till vakanta uppdrag stort. Gemensamma överförmyndarnämnden upplever dock relativ god tillgång på ställföreträdare till de uppdrag som löpande blir tillgängliga vilket indikerar på att ställföreträdarna känner trygghet med kontorets stöttning och engagemang.

Under första delen av 2025 hade verksamheten vakanser i personalgruppen vilket resulterat i något längre handläggningstider än normalt. Under april månad rekryterades två nya medarbetare och under resterande året har arbetsgruppen varit intakt.

Upplevelsen är att verksamheten i överlag är välfungerande.

2.2 Effektivitet och resultat i verksamheten

Politiska nyckeltal	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025
 Ensamkommande barn som har god man, antal/1000 invånare	9	3	2	0
 Invånare som har förvaltare, antal/1000 invånare.	1,5	1,5	1,8	1,8
 Invånare som har god man, antal/1000 invånare.	9,1	8,9	8,9	8,9
 Invånare som har ställföreträdarskap, antal/1000 invånare.	15,7	15,6	15,6	11,5

Politiska nyckeltal	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025
 Antal aktiva akter per årsanställd	153	153	155	146
 Antal externa ställföreträdare	9	9	8	13
 Huvudmännens totala kapital som överförmyndaren har tillsynsansvar för	663 402 192	590 202 470	636 111 000	682 635 326
 Andel granskade och arvoderade årsräkningar per sista september	99,2 %	99,8 %	99,5 %	99 %
 Andel inkomna godkända årsräkningar per sista februari som är arvoderade sista juni	98 %	100 %	98 %	99 %
 Andel årsräkningar inkomna per sista februari som är granskade sista juni	93 %	100 %	99 %	99 %
 Andel inkomna granskningsbara årsräkningar per sista februari	81 %	77 %	83 %	83 %

2.3 Resurser och kompetensförsörjning

251106 presenterade justitiedepartementet en lagrådsremiss "Ett ställföreträdarskap att lita på" där regeringen föreslår ett flertal åtgärder som syftar till att stärka den enskildes ställning, höja ställföreträdarverksamhetens kvalitet och skapa bättre möjligheter för att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare. Ett flertal lagändringar förväntas träda i kraft 1 juli 2026 vilket kommer att innebära en stor omställning för kommunerna. Nya uppgifter tillkommer och uppgifter flyttas från tingsrätten tex. god man i icke tvistiga ärenden, där beslutsrätten flyttas från allmän domstol till kommunens överförmyndare. Vissa förslag i lagändringen kommer att generera en tydlig ökning i arbete för överförmyndarverksamheterna, andra förslag kommer att generera en viss ökning. Det står dock helt klart att lagändringarna kommer att medföra ett ökat behov av resurser i takt med att nya arbetsuppgifter läggs på överförmyndarverksamheterna.

Lagrådsremissen som presenterats är en del av Ställföreträdarutredningen (SOU 2021:36) där Östersunds kommun var en av remissinstanserna.

Avseende kompetensförsörjningen av ställföreträdare till förordnade uppdrag är tillgången på gode män och förvaltare relativt god. Verksamheten arbetar kontinuerligt för att rekryteringsbasen ska vara tillräcklig genom dialog med befintlig ställföreträdarstock samt löpande rekrytering av nya. Under senaste halvåret har verksamheten dock upplevt en ökad svårighet att tillsätta uppdragen i samma takt som tidigare och en insats avseende rekrytering är aktuell för 2026.

3 POLITISK VILJEINRIKTNING

3.1 KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

3.1.1 Nämnd

Uppdrag	Vad ska uppnås under året?	Kommentar
 Utreda och stärka överförmyndarhandläggarnas personalsäkerhet.	Se över och jämföra personalsäkerheten för socialhandläggarna i kommunen och jämställa handläggarna inom överförmyndarverksamheten. Kontakta kommun i motsvarande storlek och undersök vilka säkerhetsåtgärder överförmyndarhandläggarna omfattas av.	Sektorchef har utrett frågan genom att samarbeta med säkerhetssamordnaren på socialförvaltningen i Östersunds kommun. En jämförelse har gjorts avseende möjliga säkerhetsåtgärder som går att vidta som skydd för handläggarna. Utredningen visar att socialhandläggarna och överförmyndarhandläggarna har likvärdig arbetsmiljö och de åtgärder som finns att vidta är också vidtagna. Chef har även varit i kontakt med överförmyndarverksamheter i

Uppdrag	Vad ska uppnås under året?	Kommentar
		andra kommuner i frågan och kan konstatera att vår nämnd har en hög medvetenhet i frågan om personalsäkerhet. En genomgång av de säkra mötesrummen och hur medarbetarna bäst agerar vid möten med externa har genomförts med hela verksamheten samt kommunvägledare som förevisade rummen och dess funktioner. Rutinen för hot och våld, såväl fysiskt som digitalt har uppdaterats under 2025.

3.2 TRYGGHET OCH STÖD

3.2.1 Nämnd

Uppdrag	Vad ska uppnås under året?	Kommentar
 Genomföra insatser för att rekrytera fler ställföreträdare med annat modersmål än svenska.	Hitta forum för rekrytering av ställföreträdare med annat modersmål än svenska alternativt ställföreträdare som är flerspråkiga.	Utredning av uppdraget har genomförts under året. Dock måste rekryteringen av ställföreträdare även fortsatt grundas i lagstiftningen dvs. att en ställföreträdare främst ska vara rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig. Flerspråkighet och att kunna kommunicera på huvudmannens modersmål är en tillgång och en fördel men tillgång på tolktjänster är god och verksamheten bedömer att fokus även fortsatt måste ligga på att rekrytera brett och inte smälta av på enskilda förmågor såsom språk. Flerspråkiga ställföreträdare har rekryterats under året men ej fler än andra år.
 Förbättra kunskapen hos ställföreträdare avseende kognitiv svikt i samband med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.	Överförmyndarverksamheten ska arrangera ett utbildningstillfälle i syfte att öka kunskapen för att bättre förbereda ställföreträdare i deras kontakt med medborgare med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.	Utbildningstillfälle för att öka kunskapen avseende neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har skjutits på till våren 2026. I arbetet med uppdraget blev vi medvetna om att en större insats som riktas mot dels ställföreträdare men också vår interna organisation bör genomföras vilket inte varit möjligt under 2025.

4 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

4.1 Omvärlds- och verksamhetsrisker

Uppdraget som ställföreträdare är i grunden ett frivilliguppdrag som baseras på ideella krafter. I takt med att samhället förändras ställs högre krav på de medborgare som agerar som ställföreträdare och uppdragen blir allt mer komplexa.

Överförmyndaren behöver i större och större utsträckning rekrytera ställföreträdare till uppdrag där komplexiteten är hög och där svår psykisk ohälsa och våldskapital är komponenter hos personerna som behöver stöd.

Det finns också en utmaning i den ökande digitaliseringen i samhället, att företräda en annan

person hos tex. banker har blivit mer komplicerat och ger sämre förutsättningar för ställföreträdarna att utföra sina uppdrag.

Denna samhällsutveckling medför att överförmyndaren har behov av att rekrytera fler ställföreträdare med bredare erfarenhet och kunskap än tidigare, samtidigt som intresset från frivilliga sjunker av olika anledningar. Uppdragen tar mer tid i anspråk än förr och tidsbrist uppges som en anledning till att intresset minskar. Många befintliga ställföreträdare begär sig också entledigade då de själva börjar bli äldre och inte längre anser sig ha orken att fortsätta.

Vidare ser överförmyndarväsendet en ökning av ställföreträdarskap för minderåriga.

Dels då svåra ekonomiska tider i samhället tenderar att påverka vårdnadshavares benägenhet att missbruka pengar som barn fått utbetalade, exempelvis barnpension eller medel som blivit utbetalda på grund av skada eller sjukdom.

Även att barn, i vissa länder, kan arva skulder kan medföra en ökning av just ställföreträdarskap för minderåriga.

Överförmyndarna i landet har således en generell utmaning avseende kompetensförsörjning avseende ställföreträdare framåt, samtidigt som det blir svårare för verksamheterna att behålla de ideella krafter som behövs, för att de medborgare som är i behov av en ställföreträdare ska kunna få hjälp inom rimlig tid.

5 HÄNDELSE AV VÄSENTLIG BETYDELSE

5.1 Viktiga händelser under perioden

Regeringens presenterade lagrådsremiss, en del av Ställföreträdarutredningen (SOU 2021:36), som redogörs för under punkterna 2.3 samt 7.4.3

5.2 Händelser av väsentlig betydelse

Inga händelser av väsentlig betydelse redogörs för under detta avsnitt.

6 INTERNKONTROLL

Varje nämnd är enligt Kommunallagen (6 kap 6 §) skyldig att följa upp att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som Kommunfullmäktige fastställt samt säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig för att verksamheten ska fungera på ett tillfredsställande sätt.

Under detta avsnitt redovisas status på kontrollåtgärder från nämndens verksamhetsplan. Här sker också en redovisning av status på fullmäktige- och nämndsuppdrag från ej genomförda uppdrag tidigare år.

6.1 Kontrollåtgärder

Huvudprocess	Identifierad risk (RoK)	Åtgärd	Start- och slutdatum	Kommentar
Bedriva internkontroll	Risk för brytande av sekretess vid hante-	☑ Bevaka strikt åtkomstkon-	2025-01-01 2025-12-31	Handläggartilldelning sker för personer med skyddade personuppgifter. Handhas av särskilda sekretesshandläggare.

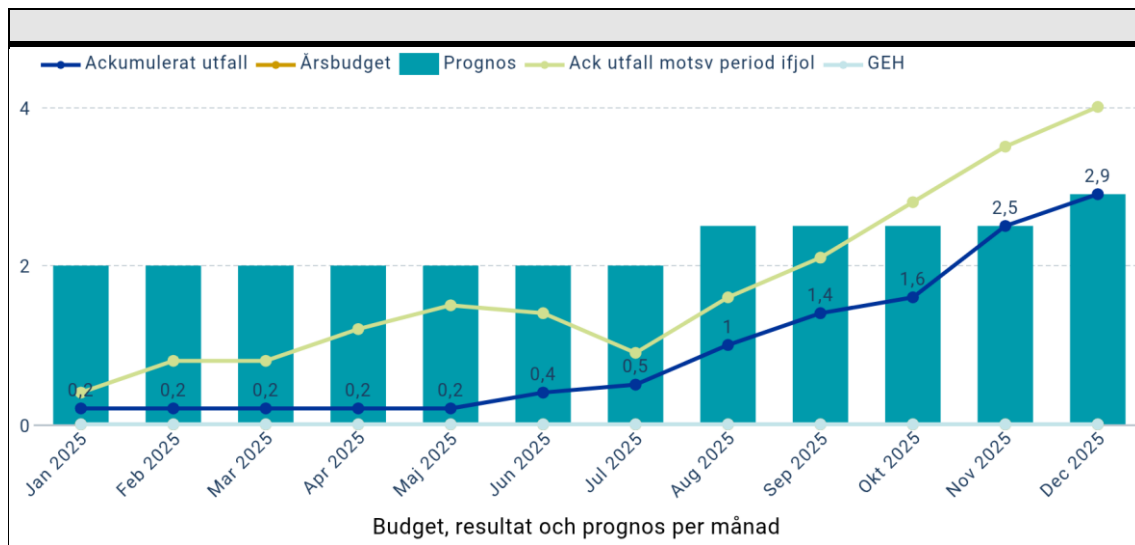
Huvudprocess	Identifierad risk (RoK)	Åtgärd	Start- och slutdatum	Kommentar
	ring av personer med skyddade personuppgifter.	troll för känsliga personuppgifter		
Hantera arkivering	Risk att verksamhetens ärendehanteringssystem ej möjliggör korrekt rensning och gallring av registrerade handlingar.	✓ Komplettera Provisum med gallringstider för rensning och gallring av registrerade handlingar	2025-01-01 2025-12-31	Arbetet med att lägga in digitala gallringstider i Provisum är uppdelat i dokumenttyper. Arbetet med att lägga in samtliga dokumenttyper fortsätter under 2026 då arbetet är omfattande.
Hantera data-skydd	Risk att kommunen inte behandlar personuppgifter i enlighet med Dataskyddsförordningen och annan relevant lagstiftning.	✓ Utbildningsinsatser avseende data-skyddsförordningen samt riktlinjer avseende personuppgiftshantering.	2025-01-01 2025-12-31	Nämnden har vid sammanträde 21 maj beslutat att delegationsordningen ska omfatta anmälan av personuppgiftsincidenter till IMY för sektorchef. Detta för att personuppgiftsincidenter skyndsamt ska kunna hanteras utan ytterligare fördröjning genom sammankallande av nämnd. Genomgång med stadsjuristen har genomförts under 2025 angående utlämnande av handling, hantering av personuppgifter mm.
Utöva tillsyn över ställföreträdare	Risk att huvudmannen åsamkas ekonomiska skada.	✓ Tillsyn av förvaltning av egendom årligen i form av inlämnande av årsredovisning.	2025-01-01 2025-12-31	2025 års tillsyn av förvaltning av egendom utfördes inom utsatt tid och med gott resultat.
	Risk att inte uppmärksamma psykisk ohälsa bland medarbetarna.	✓ Genomföra regelbundna workshoppar om psykisk hälsa på arbetsplatsen	2025-01-01 2025-12-31	Workshop nummer ett utfördes under T2. Heldagsaktivitet 9 juni, workshop med Feelgood om bemötande och kommunikation, uppföljning genomförd 9 okt. Workshop nummer två, fortsatt om bemötande och kommunikation, genomfördes 20 november fysisk med Feelgood i kommunhuset, uppföljande träff inbokad 13 jan -26. Arbetet med psykisk hälsa på arbetsplatsen har varit positivt och liknande upplägg kommer att fortsatt arbetas med under 2026.

6.2 Ej genomförda fullmäktige- och nämndsuppdrag från tidigare år

Inget att redovisa.

7 EKONOMISK STÄLLNING

7.1 Driftsredovisning

7.2 Driftsredovisning, utfall

Driftbudget/plan (Mnkr med en decimal)	Budget 2025 inkl till.ansl	Utfall 2025-12-31
Taxor och avgifter		
Externa bostads- och lokalhyror		
Riktade statsbidrag (Konto 351)		
Övriga bidrag		
Övriga externa intäkter	3,8	4,0
Interna hyresintäkter		
Övriga interna intäkter		
Kommunbidrag	7,8	7,8
SUMMA INTÄKTER	11,6	11,8
Personalkostnader	5,8	5,7
- varav arvoden, uppdragstagare och övriga löner		
Personalomkostnader (PO-pålägg)	2,5	2,4
Varor	0,1	0,0
Köp av verksamhet		
Övriga kostnader	1,2	1,0
Lämnade bidrag		
Hyror, externt		
Hyror, internt	0,9	0,9
Avskrivningar		
Internränta		
Interna köp exklusive hyror	1,5	1,0
SUMMA KOSTNADER	12	11,0
RESULTAT	-0,4	0,8

7.3 Tilläggsanslag under perioden

Ändamål	Beslutsdatum och §	Belopp 2025 (Mnkr)	Varaktig Ja/Nej
Summa			

Inga tilläggsanslag under perioden.

7.4 Analys och kommentar till periodens resultat

7.4.1 Kommentarer till avvikelser utfall jämfört med budget

Skillnaden mellan budget och utfall avseende externa intäkter är hänförligt till slutavräkningen mot medlemskommunerna och har uppstått på grund av en redovisningsteknisk detalj. År 2024 så fakturerades intäkterna från budgeterade belopp och där en slutavräkning reglerade mellanskillnaden mot det faktiska utfallet, vilket lett till lägre intäkter och ett lägre utfall som följd.

I samband med slutavräkningen för 2024 gjorde nämnden återbetalningar av medel medlemskommunerna på 286 000 kronor, men denna resultateffekt bokfördes på 2025 snarare än 2024.

Resultat före återbetalning	551 626
Justering för slutavräkning 2024	285 594
Justerat resultat för återbetalning	837 220

Kommande återbetalningar,	Belopp
Åre	-107 164
Ragunda	-43 535
Krokom	-133 118
Summa återbetalningar, procentuell fördelning	-283 818

7.4.2 Kommentarer till skillnad i utfall för året jämfört med föregående år

Utfallet är lägre än föregående år, delvis på grund av att slutavräkningen för 2024 felaktigt bokförts på 2025, se kommentar ovan. Justerat för detta skulle mellanskillnaden mellan åren vara väsentligt mindre, då utfallet för förra året skulle minska med 300 tkr samtidigt som utfallet för 2025 skulle öka med samma belopp.

7.4.3 Ekonomisk utveckling för kommande år

Lagrådsremissen som nämndes under punkt 2.3, som är en del av Ställföreträdarutredningen (SOU 2021:36), kommer att påverka överförmyndarverksamheternas ekonomi framöver.

Den, av justitiedepartementet, presenterade lagrådsremissen "Ett ställföreträdarskap att lita på" där regeringen föreslår ett flertal åtgärder som syftar till att stärka den enskildes ställning,

höja ställföreträdarverksamhetens kvalitet och skapa bättre möjligheter för att rekrytera och behålla kompetenta ställföreträdare, kommer enligt SKR att medföra ett behov av utökning av överförmyndarverksamheterna. Hur stor påverkan föreslagna lagändringar kommer att bli är ännu inte säkerställt dock vet vi att ett flertal lagändringar förväntas träda i kraft 1 juli 2026 vilket kommer att innebära en stor omställning för kommunerna. Nya uppgifter tillkommer och uppgifter flyttas från tingsrätten tex. god man i icke tvistiga ärenden, där beslutsrätten flyttas från allmän domstol till kommunens överförmyndare. Vissa förslag i lagändringen kommer att generera en tydlig ökning i arbete för överförmyndarverksamheterna, andra förslag kommer att generera en viss ökning. Det står dock helt klart att lagändringarna kommer att medföra ett ökat behov av resurser i takt med att nya arbetsuppgifter läggs på överförmyndarverksamheterna.

Detta är en efterlängtd reform som bland annat innefattar införandet av ett nationellt ställföreträdarregister (2028). Samtidigt innebär de många förändringarna från sommaren 2026 en stor omställning för kommunerna enligt SKR. SKR beklagar att inga extra medel tillförs, trots att nya uppgifter tillkommer och uppgifter flyttas från tingsrätten. Finansieringsprincipen har inte beaktats. SKR ser positivt på att lagstiftningen blir mer modern och teknikneutral, men bristen på finansiering gör att införandet riskerar att äventyras. SKR anser det problematiskt att regeringen väljer att inte finansierar överförmyndarens nya åtaganden.

7.4.4 Beviljade riktade statsbidrag

Beviljad av:	Benämning:	Belopp 2025-12-31 (mnkr)	Vad får det användas till:
SUMMA:			

7.5 Effektiviseringar

Effektiviseringar (tkr)	Budget 2025	Utfall 2025- 12-31	Kommentar
SUMMA			

8 NÄMNDSPECIFIK REDOVISNING

Nämndspecifik redovisning saknas.